

Høsten af Roefrø i 1925 og Roefrøhandelen i Vinteren 1925—26.

Ved J. C. Lunden.

Til Beretningen om Høsten af Roefrø i 1925 er Talmaterialet og de fleste af de øvrige Oplysninger ligesom til tidligere Beretninger indhentet gennem udsendte detaljerede Spørgeskemaer. Beretningen er derefter udarbejdet paa Grundlag af Oplysninger, som velvilligst er meddelte Statens Rodfrugtforsøg af følgende Firmaer:

Alsisk Frøavl Andelsselskab, Sønderborg. — Danske Landboforeningers Frøforsyning, Roskilde. — Dansk Frøhandel A/S, Kolding. — A/S Dansk Frøkultur, Kerteminde. — A/S De danske Sukkerfabrikker, København. — E. Danielsen & Larsen A/S, Nakskov. — Fr. Dreyer, Aarhus. — A/S L. Dæhnfeldt & Theodor Jensen, Odense. — Frøavlscentret »Hunsballe«, [Holstebro. — Frøkontoret, Kolding. — Frøkompagniet, Maribo. — Frøkontoret, Jyderup. — Jens Harving, København. — Jørgen Jensens Eftf., København. — Det jydsk Frøavlskompagni A/S, Horsens. — A/S Langelands Frøavls-Kompagni, Rudkøbing. — E. Lisborg, Slagelse. — Lolland-Falsters Frøhandel, Nykøbing F. — Thomas Madsen & Co., Slagelse. — Markfrøkompagniet A/S, Kolding. — A/S Markfrøkontoret Trifolium, København og Randers. — A/S Morsø Frøkontor, Nykøbing J. — Anton Nielsens Frøavl og Frøeksport, Kolding. — I. E. Ohlsens Enke, København. — Chr. Olsen, Frøavl og Frøhandel A/S, Odense. — M. Simsted, Holstebro. — Det sjællandske Frøavlskompagni A/S, Kalundborg. — R. Wibolts Frøavl og Frøhandel, Nakskov. — Sydfyns Frøavl, Svendborg. — A/S Sønderjydsk Frøforsyning, Aabenraa. — Ølandenes Frø-Kontor A/S, Rudkøbing. — Østjydsk Frøavlerforening, Odde.

De nævnte 32 Firmaer har i 1925 tilsammen haft Avl af Roefrø paa 4238 ha, som fordeler sig paa de forskellige Rodfrugtarter saaledes:

180	ha	med	Sukkerroefrø
100	-	-	Fodersukkerroefrø
1184	-	-	Runkelroefrø
1570	-	-	Kaalroefrø
1008	-	-	Turnipsfrø
196	-	-	Gulerodsfrø

I alt... 4238 ha med Avl af Rodfrugtfrø.

Efter Statistisk Departements Opgørelse var der i alt 5051 ha med Roefrø i 1925, og da nærværende Beretning omfatter Oplysninger fra 4238 ha, er det 84 pCt. af Landets samlede Roefrøareal, at Udbyttetallene er byggede paa.

Roefrøarealernes Fordeling efter Landsdel i 1925.

Efter Statistisk Departement.

Sjælland	2161	ha	Det østlige Jylland	833	ha
Fyn	1005	-	Det sydlige —	380	-
Lolland-Falster	358	-	Det vestlige —	165	-
Bornholm	77	-	Det nordlige —	72	-
I alt Øerne...	3601	ha	I alt Jylland...	1450	ha

Efter ovenstaaende Oversigt fandtes over to Femtedele af Roefrøarealet paa Sjælland, en Femtedel paa Fyn og en

Tabel 1. Arealer med Rodfrugtfrø 1896—1925.

Efter Statistisk Departement.

Høstaar	Runkel- roe, ha	Sukker- roe, ha	Kaalroe, ha	Turnips, ha	Gulerod, ha	I alt ha
1896						425
1907	677		378	772		1827
1912	1310		661	884		2855
1915 ¹⁾	(859)		(611)	(501)	(195)	2166
1916	1169		949	1327	300 ¹⁾	3745
1917	1364		1023	759	602	3748
1918	1995	35	2448	3219	1740	9437
1919	2114	321	3196	6671	1617	13929
1920	843	845	1855	1295	393	5231
1921	607	988	778	863	120	3356
1922	979	267	318	56	77	1697
1923	1565	120	1386	606	206	3883
1924	1276	26	373	52	47	1774
1925	1454	234	1854	1206	303	5051

¹⁾ Redegørelse findes i Høstberetningen for 1921 (Tidsskrift for Planteavl, 28. Bind, Side 515).

Sjattedel i det østlige Jylland, der omfatter Randers, Aarhus og Vejle Amter, medens en Syvendedel fordeltes ligeligt mellem Lolland-Falster og det sydlige Jylland. I alt fandtes omtrent tre Fjerdedele af Arealet med Roefrø paa Øerne og kun lidt over en Fjerdedel i Jylland.

Som det fremgaar af Tabel 1, har det samlede Areal med Roefrø været omkring tre Gange saa stort i 1925 som i 1924 og 1922, og kun i de tre Aar 1918—20 har det været endnu større end i 1925.

Tallene for de enkelte Arter viser, at Arealet med Runkelroefrø i 1925 har været omtrent som i de to foregaaende Aar, og at det er stærkt udvidet for de øvrige fire Arter. Denne Udvidelse er, saaledes som det vil fremgaa under Omtalen af de enkelte Arter, fortrinsvis kun et Udtryk for bedre Overvindringskaar i 1925 end i 1924.

1. Frøudbyttet i 1925.

Af Runkelroefrø blev der i 1925 avlet omtrent tilstrækkeligt til det aarlige Hjemmeforbrug, og af Kaalroe-, Turnips- og Gulerodsfrø blev der avlet omkring det dobbelte af de senere Aars aarlige Forbrug og Salg til Eksport.

Tabel 2. Frøudbytte i hkg pr. ha i 10 Aar før Krigen, i 5 Krigsaar og i Aarene 1920—1925.

Aar	Sukkerroe	Barres	Kaalroe	Gulkødet Turnips
Middel 1905—1914 ..		17.0	13.0	12.0
1915		12.5	8.5	10.0
1916		8.5	13.0	10.5
1917		12.0	5.5	6.0
1918		17.0	9.0	10.5
1919	17.6	14.1	8.0	8.1
Middel 1915—1919 ..	—	12.3	8.3	9.0
1920	10.7	10.2	6.0	4.6
1921	10.6	5.9	8.6	8.7
1922	12.3	7.7	4.2	3.6
1923	16.1	9.3	15.3	11.7
1924	14.1	12.2	7.0	7.2
Middel 1920—1924 ..	12.3	9.1	8.2	7.2
Middel 1915—1924 ..	—	10.9	8.5	8.1
1925	15.7	10.2	13.9	12.2

Det gennemsnitlige Frøudbytte pr. ha i 1925 er angivet for Hovedsorterne i Tabel 2. Til Sammenligning er anført Frøudbyttet af Runkelroe, Barres, Kaalroe og gulkødet Turnips i Gennemsnit af 10 Aar¹⁾ før Krigen, 1905—14, og Udbyttet for hvert Aar siden 1915 samt Middel deraf og Middel af 5 Krigsaar samt 5 Aar efter Krigen.

I 1925 var Udbyttet af Sukkerroefrø højt, 15.7 hkg pr. ha, og kun i 1919 og 1923 var det lidt højere. Barres gav omtrent Middeludbytte og Kaalroe og gulkødet Turnips omkring 50 pCt. over Middel for Tiaaret 1915—24. Kun i 1923 var Udbyttet større af Kaalroefrø.

Runkelroe- og Sukkerroefrøavl.

Paa Grundlag af de gode Priser, der betaltes for Runkelroefrø i Sæsonen 1923—24, blev der i 1924 ligesom Aaret før udlagt et ret stort Areal til Avl af Stiklingroer. Som Følge af Raaddenskabssvind i Frøerne under Overvintringen og Prisfaldet paa Runkelroefrø i Sæsonen 1924—25 blev der kun tilplantet ca. to Tredjedele af det beregnede Areal, i alt 1454 ha. Deraf foreligger der Oplysning fra omtrent 1300 ha, nemlig 100 ha med Fodersukkerroefrø, 1166 ha med Barres og 18 ha med Eckendorfer.

Vinteren 1925 var usædvanlig mild, og Foraaret kom tidligt. Udplantning af Frøerne blev enkelte Steder begyndt allerede i Marts, og den blev fortrinsvis gennemført omkring Midten af April i meget bekvem Jord. Efter den tidlige Udplantning kom Frøerne hurtigt i Vækst og udviklede sig godt i den milde Forsommer, men i den varme, solrige og ret tørre Sommer hæmmedes Udviklingen, navnlig paa Sjælland og Lolland-Falster, af Tørke, Bedelus og forskellige Sygdomsangreb. Paa Spørgeskemaerne anslaaes Frøudbyttet gennemgaaende til at være nedsat 10—20 pCt. af Bedelus; hos enkelte Firmaer blev Middeludbyttet endog nedsat indtil 50 pCt., og nogle Marker blev omtrent helt ødelagte af Bedelus. Angreb af Tørforraadelse anslaaes til at have nedsat Udbyttet ca. 5 pCt. I mange Marker blev Sygdommen dog ikke iagttaget, medens den andre Steder gjorde stor Skade. Mosaiksyge var mere

¹⁾ I Høstberetningen for 1914 (Tidsskrift for Planteavl, 22. Bind, Side 330) er Frøudbyttet meddelt for hvert enkelt af disse Aar.

almindelig udbredt i Runkelroefrømarkerne og anslaaes til at have forringet Udbyttet 5—10 pCt., og enkelte Firmaer anslaaer ligeledes den Skade, der er forvoldt af Bedeskimmel, til 5—10 pCt.

Til Avl af Sukkerroefrø blev der i 1924 udlagt godt 300 ha, heraf blev der avlet Frø paa 234 ha i 1925, og der foreligger Oplysninger om Frøudbytte m. v. fra 180 ha. Paa den største Del af Arealet var Frøet udlagt om Foraaret under Dæksæd, og efter denne Udlægsmaade blev 55 pCt. af Arealet ompløjet, medens der kun blev ompløjet 3 pCt. efter Udlæg uden Dæksæd i Juli—August. I Gennemsnit blev der ompløjet 34 pCt. af det udlagte Areal, hvilket er mindre end i de foregaaende 5 Aar og navnlig mindre end i 1922 og 1924, da der blev ompløjet henholdsvis 72 og 99 pCt. af Arealet.

	Ompløjet Areal, pCt.:					
	1920	1921	1922	1923	1924	1925
Sukkerroe..	43	39	72	44	99	34

Af Aarsager til den store Ompløjningsprocent efter Udlæg under Dæksæd nævnes daarlig Spiring af Roefrøet og Skade af Lejesæd. Desuden hæmmes Væksten ofte saa meget af Dæksæden, at Planterne ikke opnaar den fornødne Størrelse inden Vinteren. Disse Vanskeligheder kan dog i væsentlig Grad imødegaaes ved Udlæg i et godt Saabed, Saaning af Sukkerroerækken i en Kornrækkes Plads samt Radrensning og i Reglen ogsaa Tilførsel af Kvælstofgødning, saa snart Dæksæden er høstet.

Frøsukkerroerne kom tidligt i Vækst i 1925 og udviklede sig godt uden nævneværdigt Angreb af Sygdomme og Skadedyr, ligesom de ogsaa hæmmedes mindre i Udviklingen af Tørken end Runkelroerne.

I den varme og ret tørre Sommer modnedes Runkelroe- og Sukkerroefrøet tidligt, og det meste blev afskaaret i sidste Halvdel af August.

Frøudbyttet af de fire Bedesorter, avlet paa Øerne og i Jylland, er beregnet hver for sig og sammenstillet med Udbyttetallene for de foregaaende fire Aar.

Sukkerroe gav et godt Frøudbytte, 16.5 hkg pr. ha, paa Øerne, hvor de 90 pCt. af Arealet fandtes. Runkelroesorterne gav et noget mindre Frøudbytte end i 1924, men naaede dog omtrent Middeludbyttet for de senere Aar.

	Øerne					Jylland					Hele Landet				
	hkg Frø					hkg Frø					hkg Frø				
	1921	1922	1923	1924	1925	1921	1922	1923	1924	1925	1921	1922	1923	1924	1925
Sukkerroe	10.0	12.6	16.7	14.7	16.5	13.1	10.9	11.2	—	8.0	10.8	12.3	16.1	—	15.7
Fodersukkerroe	8.2	7.3	14.0	15.0	11.9	12.4	12.6	6.6	14.7	10.8	9.5	8.9	12.7	14.9	11.7
Barres	6.3	7.5	10.6	13.8	9.6	5.7	7.8	7.7	9.7	11.1	5.9	7.7	9.3	12.2	10.2
Eckendorfer	5.2	5.3	11.4	9.3	8.9	4.3	6.5	3.7	7.5	5.2	4.8	5.5	8.1	8.6	6.7

I Gennemsnit for hele Landet gav Fodersukkerroe og Barres henholdsvis 11.7 og 10.2 hkg pr. ha, medens Eckendorfer kun gav 6.7 hkg. Af Fodersukkerroe fandtes 76 pCt. af Arealet paa Øerne, af Barres 60 og af Eckendorfer 41 pCt.

Tabel 3. Arealet i pCt. med større og mindre Frøudbytte af Sukkerroe og Runkelroe i 1915—1925.

Udbyttet i hkg Frø pr. ha	I pCt. af Arealet gav										
	Sukkerroe			Foder- sukkerroe		Barres			Eckendorfer		
	1919	Middel 1920 —24	1925	Middel 1921 —24	1925	Middel 1915 —19	Middel 1920 —24	1925	Middel 1915 —19	Middel 1920 —24	1925
Under 14	25	62	42	71	68	63	82	73	79	90	95
14—20	38	21	40	20	28	21	14	21	14	8	0
20—30	29	17	14	8	4	14	4	5	7	2	5
over 30	8	0	4	1	0	2	0	1	0	0	0

Til Sammenligning med tidligere Aar anføres i Tabel 3, hvor mange pCt. af Arealet der har givet et større eller mindre Frøudbytte i 1925, og Fordelingen er nærmest som i 1923. Forskellen mellem Sorterne ses tydeligt her, idet 42 pCt. af Arealet med Sukkerroe, omkring 70 pCt. med Fodersukkerroe og Barres og 95 pCt. af Arealet med Eckendorfer gav under 14 hkg Frø pr. ha.

Efter indhentede Oplysninger om Spireevnen i de forskellige Bedesorter er Gennemsnitsspireevnen beregnet paa Grundlag af Frømengde og Spireevne. Som ventet efter den varme Sommer og tidlige Høst blev Spireevnen meget høj, nemlig i Gennemsnit for hele Landet 86 pCt. for Sukkerroe og 82 pCt. for Runkelroe, herunder Fodersukkerroe.

Ligesom i de tre foregaaende Aar er Spireevnen i Frø af

Sukkerroe, Fodersukkerroe, Barres og Eckendorfer, avlet paa Øerne og i Jylland, opgjort hver for sig og sammenstillet:

	pCt. Spireevne:											
	Øerne				Jylland				Hele Landet			
	1922	1923	1924	1925	1922	1923	1924	1925	1922	1923	1924	1925
Sukkerroe.....	80	84	83	86	75	82	—	83	79	84	(83)	86
Fodersukkerroe ..	61	83	82	81	51	63	74	87	57	81	81	82
Barres	62	76	80	81	50	65	79	84	55	72	80	82
Eckendorfer.....	48	75	78	82	30	(75)	70	78	47	(75)	75	80

Herefter var Spireevnen væsentlig højere i Jylland i 1925 end i 1922—24, og den var undtagelsesvis højere i Fodersukkerroe og Barres, avlet i Jylland end paa Øerne. Aarsagen dertil er dels den varme Sommer og dels mindre Sygdomsangreb i Jylland. Som sædvanlig er Spireevnen højest for Sukkerroe og lavest for Eckendorfer, men Forskellen er ikke saa stor i 1925.

Kaalroe- og Turnipsfrøavl.

Efter den utilstrækkelige Høst af Kaalroe- og Turnipsfrø i 1924 blev der udlagt store Arealer til Frøavl i 1925. Enkelte Marker blev ødelagte om Efteraaret af Jordlopper og Snegle, og nogle Marker maatte ompløjes paa Grund af for sen Saaning og Frostskaade. Af det udlagte Kaalroearreal blev der dog kun ompløjet 12 pCt. og af Turnipsarealet 21—30 pCt.

	Ompløjet Areal, pCt.								
	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925
Kaalroe	37	30	38	39	33	70	21	81	12
Turnips, gulkødet...	45	32	35	49	32	95	28	96	21
— hvidkødet..	71	50	33	47	45	93	15	99	30

Procentvis blev der ompløjet mindre af Kaalroe og gulkødet Turnips i 1925 end i de foregaaende 8 Aar, og af hvidkødet Turnips er der kun i 1923 ompløjet mindre.

Til Beretningen foreligger der Oplysninger fra 1570 ha med Kaalroefrø og 1008 ha med Turnipsfrø; efter Arealtællingen fandtes henholdsvis 1854 ha og 1206 ha. Beregnet efter de forannævnte Procental for Ompløjning har der saaledes i 1924 været udlagt ca. 2100 ha til Frøavl af Kaalroe og ca. 1600 ha til Frøavl af Turnips.

Kaalroe og Turnips, som var saaet rettidigt, voksede godt til gennem Efteraaret og den milde Vinter og stod om Foraaret med tæt og kraftig Plantebestand, som udviklede sig udmærket. Blomstringen begyndte meget tidligt, men samtidig blev Mar-

kerne stedvis hærgede af meget ondartede Billeangreb, der gennemgaaende anslaaes til at have nedsat Frøudbyttet 5—10 pCt. af Turnips og 5—15 pCt. af Kaalroe, enkelte Steder endog 35—60 pCt. Trods Billeangreb blev Frøudbyttet dog gennemgaaende meget højt i 1925.

	hkg Frø pr. ha:							
	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925
Kaalroe	9.1	8.0	6.0	8.6	4.2	15.3	7.0	13.9
Turnips, gulkødet	10.6	8.1	4.6	8.8	3.6	11.7	7.2	12.2
— hvidkødet	8.0	7.9	4.4	6.7	4.1	11.8	4.3	11.2

I Gennemsnit gav Kaalroe 13.9 hkg pr. ha, gulkødet og hvidkødet Turnips henholdsvis 12.2 og 11.2 hkg pr. ha; siden 1911 har Udbyttet kun været saa højt i 1923.

Frøudbyttets Størrelse paa Øerne og i Jylland er opgjort hver for sig og sammenstillet med Udbyttet i tidligere Aar, hkg pr. ha.

	Øerne								Jylland							
	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925
Kaalroe ...	9.8	8.5	6.3	8.3	3.8	16.1	6.9	14.5	6.1	5.1	4.7	7.7	5.5	12.9	7.3	12.4
Turnips, gulkødet.	11.2	8.4	4.6	8.9	3.9	12.1	—	12.7	8.2	6.9	4.6	8.3	2.5	8.8	—	9.9
Turnips, hvidkødet	8.4	8.2	4.4	7.0	4.4	11.3	—	11.4	4.7	5.5	4.4	4.7	3.4	13.3	—	9.4

Udbyttet har som sædvanlig været størst paa Øerne, og i 1925 er Forskellen 2—3 hkg pr. ha. Den overvejende Del af Arealet har ogsaa været paa Øerne, nemlig 71 pCt. af Arealet med Kaalroe og 80 og 87 pCt. af Arealet med henholdsvis gulkødet og hvidkødet Turnips.

Tabel 4. Arealet i pCt. med større og mindre Frøudbytte af Kaalroe og Turnips i 1915—1925.

Udbyttet i hkg Frø pr. ha	I pCt. af Arealet gav																				
	Kaalroe						Gulkødet Turnips					Hvidkødet Turnips									
	Middel						Middel					Middel									
	1915—19	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1915—19	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1915—19	1920	1921	1922	1923	1924	1925
Under 10	62	86	64	96	16	88	27	60	97	66	100	37	78	31	69	98	80	100	34	100	40
10—14	21	11	22	3	28	7	27	24	2	21	0	33	22	33	23	1	10	0	40	0	41
14—20	13	2	11	1	37	5	33	14	1	5	0	26	0	34	7	1	10	0	22	0	15
over 20	4	1	3	0	19	0	13	2	0	8	0	4	0	2	1	0	0	0	4	0	4

Som det fremgaar af Udbyttestatistikken i Tabel 4, har den største Del af Arealet givet over 10 hkg Frø pr. ha i 1925 ligesom i 1923. Paa en Tredjedel af Arealet gav Kaalroe og gulkødet Turnips 14—20 hkg pr. ha, og paa 13 pCt. af Arealet gav Kaalroe endog over 20 hkg.

Gulerodsfrøavlens.

I Forhold til de senere Aars Afsætning var Arealet med Gulerodsfrø meget stort i 1925. Til Beretningen foreligger der Oplysning om Avlen paa 196 ha, og efter Arealtællingen var der i alt 303 ha med Gulerodsfrø. Da 25 pCt. af det udlagte Areal blev ompløjet, har der været udlagt omkring 400 ha. — Gulerødderne stod med god Bestand fra Efteraaret af og overvintrede godt, de kom tidligt i Vækst om Foraaret og voksede hurtigt og godt til. Angreb af Gulerodssvamp anslaaes af enkelte Firmaer til at have forringet Udbyttet 5—10 pCt. For røde Gulerodssorter anslaaes desuden 5—10 pCt. Mindreudbytte ved Angreb af Gulerodsfluens Larve. Frøet blev tidligt og ensartet modent. Spireevnen blev høj, 80—85 pCt., og gennemgaaende højest i Jylland. Frøudbyttet blev omtrent dobbelt saa højt som Gennemsnittet for de 7 foregaaende Aar og ens for gule og røde Gulerodssorter.

	hkg Frø pr. ha:							
	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925
Hvide og gule Gulerodssorter	6.4	4.6	4.1	5.4	3.4	3.7	4.9	8.6
Røde Gulerodssorter.....	5.8	4.3	3.2	4.9	3.6	4.3	5.0	8.7

Til Sammenligning med tidligere Aar er Frøudbyttet opgjort efter Landsdel og giver følgende Resultat i hkg pr. ha

Sorter	Øerne									Jylland								
	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925		
Hvide og gule	6.9	4.9	4.3	5.2	3.5	4.7	5.2	9.3	4.8	3.6	2.7	6.4	0.8	1.1	2.1	5.9		
Røde...	6.0	4.4	3.1	5.1	3.9	5.4	5.6	8.5	4.5	4.1	3.5	4.6	2.9	1.7	3.1	9.2		

Udbyttet af hvide og gule Gulerødder var som sædvanlig højest paa Øerne, 9.3 hkg Frø pr. ha imod 5.9 hkg i Jylland; røde Gulerødder gav derimod højest Udbytte i Jylland. Af Arealet med Gulerødder fandtes 78 pCt. paa Øerne.

Udbyttestatistikken i Tabel 5 viser, at Halvdelen af Arealet har givet 5—10 hkg Frø pr. ha i 1925, og 35 pCt. af Arealet har givet over 10 hkg; i 1915 gav 16 pCt. af Arealet over

Tabel 5. Arealet i pCt. med større eller mindre Frøudbytte af Gulerod i 1915—1925.

Udbyttet i hkg Frø pr. ha	I pCt. af Arealet gav										
	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925
Under 5	40	58	66	40	76	82	45	84	70	47	15
5—10	44	34	31	52	19	17	52	16	25	50	50
10—15	16	8	2	8	3	1	3	0	5	3	31
over 15	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	4

10 hkg Frø pr. ha, og siden har højest 8 pCt. af Arealet givet et saa højt Frøudbytte.

II. Roefrøhandelen i Vinteren 1925—1926.

Som det fremgaar af foregaaende Afsnit, varierer Udbyttet af Roefrø meget stærkt fra Aar til Aar, og da Priserne ofte er underkastet endnu større Svingninger, bliver Frøavlernes Bruttoindtægt meget forskellig efter Aaret. Til Belysning af Priserne for Avlen 1925 har de fleste af Firmaerne ligesom i tidligere Aar opgivet den Gennemsnitspris, der er betalt til Avlerne for Frøet. Paa Grundlag heraf er Aarets Avlerpris beregnet under Hensyntagen til Frømængde og Spireevne, og Bruttoindtægten pr. ha fremkommer derefter som Produkt af Frøudbytte og Avlerpris.

Til Sammenligning af Forholdene i de enkelte Aar er der i Tabel 6 givet en Oversigt over Frøudbytte, Avlerpris og Frøavlernes gennemsnitlige Bruttoindtægt pr. ha for Hovedsorterne Barres, Kaalroe og gulkødet Turnips i Aarene 1909—1925 samt Middelt for tre 5-aarige Perioder, svarende til før Krigen, under Krigen og efter Krigen.

Forinden Sorterne omtales enkeltvis, skal der under Hensyn til Tabel 6 peges paa den lave Pris, der har været fælles for de fleste Roefrøsorter i Sæsonen 1925—26. I de 10 foregaaende Aar har Prisen kun været lavere for Barres i 1919 og for Turnips i 1919 og 1921, medens den ikke har været saa lav for Kaalroe siden 1914. Af Aarsager til det stærke Prisfald paa Roefrø kan nævnes den rigelige Høst af de fleste Sorter samt Avl i Udlandet af enkelte Sorter, desuden en

mangelfuld Organisation af Frøavl og Frøhandel og endelig den voldsomme Stigning i Kronekursen.

Tabel 6. Frøudbytte, Avlerpriser og Frøavlerens Bruttoindtægt pr. ha i 5 Aar før Krigen og i 5 Krigsaar samt i Aarene 1919—1925.

Aar	Barres			Kaalroe			Gulkødet Turnips		
	hkg Frø pr. ha	Avlerpris pr. hkg i Kr.	Bruttoindtægt pr. ha i Kr.	hkg Frø pr. ha	Avlerpris pr. hkg i Kr.	Bruttoindtægt pr. ha i Kr.	hkg Frø pr. ha	Avlerpris pr. hkg i Kr.	Bruttoindtægt pr. ha i Kr.
1909—1910	10	144	1440	10	75	749	9	75	674
1910—1911	23	43	994	18	37	674	15	37	562
1911—1912	11	101	1109	13	52	674	13.5	52	700
1912—1913	19	50	958	11	43	475	11	42	459
1913—1914	19	39	739	9.5	58	547	11	32	348
Middel..	16.4	75	1048	12.3	53	624	11.9	48	549
1914—1915	16.5	52	855	13.5	56	758	12.5	40	504
1915—1916	12.5	108	1350	8.5	115	979	10.0	101	1008
1916—1917	8.5	209	1775	13.0	122	1591	10.5	130	1361
1917—1918	12.0	313	3758	5.5	225	1236	6.0	210	1261
1918—1919	17.0	144	2448	9.0	234	2106	10.5	180	1890
Middel..	13.3	165	2037	9.9	150	1334	9.9	132	1205
1919—1920	14.1	73	1036	8.0	88	704	8.1	59	474
1920—1921	10.2	147	1501	6.0	100	598	4.6	91	420
1921—1922	5.9	195	1151	8.6	94	809	8.7	73	635
1922—1923	7.7	284	2187	4.2	215	903	3.6	105	378
1923—1924	9.3	273	2539	15.3	102	1561	11.7	96	1123
Middel..	9.4	194	1683	8.4	120	915	7.3	85	606
1924—1925	12.2	163	1989	7.0	229	1603	7.2	270	1944
1925—1926	10.2	105	1071	13.9	77	1070	12.2	86	1049

Bruttoindtægten pr. ha blev mod Sædvane omtrent ens for Barres, Kaalroe og gulkødet Turnips i 1925, medens den i Gennemsnit af de 16 foregaaende Aar har været omtrent dobbelt saa høj for Barres som for Kaalroe og Turnips. Siden 1914 har saavel Avlerpris som Bruttoindtægt kun været lavere for Barresfrø i 1919. De lave Avlerpriser i dette Aar bidrog til en Indskrænkning i Arealerne, som i 1921—22 kulminerede

med en saa lille Avl, at Forbruget i 1923 langt fra kunde dækkes af dansk Frø. Udviklingen i de følgende Aar fortjener en nærmere Udredning.

Til en Oversigt over Forholdene er Tabel 7 udarbejdet. Paa Grundlag af Arealstatistikken og Beretningens Oversigt over Frøudbytte af Fodersukkerroe, Barres og Eckendorfer er dansk Avl af Runkelroefrø beregnet til omkring 1500 Tons aarligt i 1923, 1924 og 1925. Tallene for Udførsel og Indførsel af Runkelroefrø hidrører fra Handelsstatistikken og er velvilligst meddelt af Statistisk Departement. Udførsel af dansk Avl udgør herefter omtrent 150 Tons aarligt. Indførsel af udenlandsk Avl — ofte efter dansk Stamfrø — har været 463, 371 og 555 Tons og Udførslen 125, 52 og 47 Tons. I de tre Aar udgør Avl og Indførsel ÷ Udførsel herefter 1673, 1749 og 1837 Tons.

Tabel 7. Overslag over Avl og Omsætning af Runkelroe- og Fodersukkerroefrø.

1. April— 31. Marts	Dansk Avl		Udenlandsk Avl		Dansk Avl + Indførsel ÷ Udførsel, Tons	Hjemme- forbrug		Over- skud, Tons
	I alt, Tons	Ud- førsel, Tons	Ind- førsel, Tons	Ud- førsel, Tons		Aar	Tons	
1923—24	1478	143	463	125	1673	1924	1376	297
1924—25	1568	138	371	52	1749	1925	1627	122
1925—26	1493	164	555	47	1837	1926	ca.1800	37
I alt...	4539	445	1389	224	5259		4803	456

Hjemmeforbruget af Runkelroefrø er beregnet paa Grundlag af de aarlige Arealtællinger og en Saamængde af 16 kg pr. ha. Herefter bliver Forbruget 1376 Tons i 1924, og der fremkommer et Overskud paa 297 Tons. I 1925 blev Runkelroearialet udvidet, og Frøforbruget steg til 1627 Tons, desuden blev der et Overskud paa 122 Tons + de 297 Tons fra 1924. Efter den gode Runkelroehøst i 1925 kan der regnes med, at Arealet atter er udvidet i 1926, og naar Frøforbruget anslaaes til 1800 Tons, fremkommer der et Overskud paa 37 Tons + 419 Tons fra de to foregaaende Aar, tilsammen 456 Tons.

Der er dog en Del, der tyder paa, at der findes et noget større Overskud af Runkelroefrø. Dette kan delvis fremkomme

ved, at de Smaastykker, der dyrkes med Runkelroefrø til Selvforsyning, i Reglen ikke kommer med ved Arealtællingen, og Avlen bliver derved lidt større end beregnet. Ligeledes vil Overskudet forøges, saafremt den gennemsnitlige Saamængde har været mindre end anslaaet.

I de samme tre Aar er Prisen for Runkelroefrø faldet stærkt. I Sæsonen 1923—24 faldt en gros Prisen fra 330 til 250 Kr. pr. hkg, og i 1924—25 fra 250 til 125 Kr. I Forventning om en mindre Høst i 1925 paa Grund af Tørkeskade og Lusangreb begyndte Priserne omkring 140 Kr., men efterhaanden, som man fik Oversigt over Avlen og Indførslen af Runkelroefrø, faldt Prisen atter saaledes for Stammer med Romertal V og VI til henholdsvis 90 og 110 Kr. pr. hkg. Den gennemsnitlige Avlerpris pr. hkg Barres blev herefter 105 Kr., beregnet efter den fundne Gennemsnitsspireevne 82 pCt. Efter det gennemsnitlige Frøudbytte, 10.2 hkg pr. ha, bliver Bruttoindtægten kun 1071 Kr. pr. ha, hvilket omtrent svarer til Middel for Femaaret før Krigen, men kun er lidt over Halvdelen af den gennemsnitlige Bruttoindtægt i Aarene 1914—24, og Runkelroefrøavlens har herefter for de fleste Avlere været urentabel i 1925.

Avlerprisen for Fodersukkerroe blev omtrent som for Barres, nemlig 104 Kr. pr. hkg, og da Frøudbyttet var højere, bliver Bruttoindtægten 1217 Kr. pr. ha. For Eckendorfer med 80 pCt. Spireevne blev Avlerprisen 94 Kr. pr. hkg og Bruttoindtægten 623 Kr. pr. ha.

Fra Frøavlernes Side har der i Aarets Løb været agiteret for Lovforanstaltninger, særlig vedrørende Frøets Betegnelse og Mærkning, for derved at modvirke Konkurrence med Runkelroefrø, avlet i Udlandet paa dansk Stamfrø, og Dansk Frøhandlerforening har paa Forhaand søgt at overflødiggøre særlige Lovforanstaltninger ved at vedtage: »... at det ved Salg af Roefrø med dansk Stammebetegnelse skal angives, hvis Frøet er avlet i Udlandet. . . .«

Lovforanstaltninger alene vil dog ikke kunne afhjælpe Vanskelighederne, dertil vil udkræves en bedre Organisation af Avl og Omsætning af Roefrøet. Med de Svingninger, som Roefrøhøsten er underkastet fra Aar til Aar paa Grund af Vejrforhold, Sygdomsangreb o. l., er det urimeligt og uholdbart, at Udsigten til et Overskud paa nogle faa Hundrede Tons

ofte har medført, at hele Kontraktavlen er bleven afregnet langt under Produktionsprisen. — Da Roefrøet kan opbevares i en Aarrække, og der er et stort aarligt Forbrug deraf, vilde det være naturligt at søge gennemført en bedre Ordning med Hensyn til Værdsættelse af overskydende Frøbeholdninger fra det enkelte Aar. Hvis en tilfredsstillende Regulering paa dette Omraade lader sig gennemføre, vil ogsaa Frøforbrugernes regelmæssige Forsyning til rimelige Priser blive bedst mulig sikret.

Af Kaalroefrø fandtes ingen væsentlig Beholdning, og forrige Sæson sluttede med en gros Pris omkring 220 Kr. pr. hkg. Med Udsigten til den store Høst faldt Prisen hurtigt til 100 Kr. og senere til omkring 85 Kr. pr. hkg. Sidst paa Vinteren, da Udsigterne for den ny Høst forringedes, steg Prisen til 95 Kr. for Stammer med Romertal V og 110—115 Kr. for Stammer med Romertal VI. Den gennemsnitlige Avlerpris blev herefter 77 Kr. pr. hkg, beregnet efter Gennemsnitsspireevne 96 pCt. Efter det store Middel-Frøudbytte, 13.9 hkg pr. ha, blev Bruttoindtægten 1070 Kr. pr. ha. Avlerprisen har ikke været saa lav siden 1914, men Bruttoindtægten var lavere i 1919—22.

Af Turnipsfrø fandtes saa godt som ingen Beholdning, og fra de høje Priser i forrige Sæson faldt Prisen, ved Udsigten til den store Høst, til omkring 115 Kr. pr. hkg og var en Tid under 100 Kr. Henimod Foraaret, da Udsigterne for den ny Høst forringedes endnu mere end for Kaalroefrøet, steg Prisen til 125—135 Kr. for gulkødet Turnips, medens hvidkødet Turnips blev uforandret. Den gennemsnitlige Avlerpris blev herefter 86 og 85 Kr. pr. hkg for henholdsvis gulkødet og hvidkødet Turnips med 98 pCt. Spireevne. Bruttoindtægten blev 1049 Kr. pr. ha for gulkødet Turnips og 952 Kr. pr. ha for hvidkødet Turnips.

Af Gulerodsfrø blev Høsten ligeledes meget stor, og Prisen faldt i Løbet af Sæsonen fra 250 til omkring 160 Kr. pr. hkg. Avlerprisen varierer forholdsvis meget efter Sorten fra 130 til 180 Kr. pr. hkg, lavest for White Belgian og højest for røde Sorter. Efter det høje Middel-Frøudbytte blev Bruttoindtægten mellem 1000 og 1500 Kr. pr. ha.

Avlerprisen for Sukkerroefrøet varierer ogsaa meget og er i Gennemsnit 73 Kr. pr. hkg med 86 pCt. Spireevne. Med Middel-Frøudbytte 15.7 hkg pr. ha blev Bruttoindtægten 1146 Kr. pr. ha.

I Tabel 8 er Salget af Foderroefrø til Hjemmeforbrug og Eksport opgivet for Aarene 1914—25. Hjemmeforbruget er beregnet paa Grundlag af de aarlige Arealtællinger og en Saa-mængde af 16 kg Runkelroefrø og 5 kg Kaalroe, Turnips og Gulerodsfrø pr. ha.

Tabel 8. Salg af Roefrø til Hjemmeforbrug og Eksport.

Aar	Tons Foderroefrø solgt paa							
	Hjemmemarkedet				Verdensmarkedet 1. April—31. Marts			
	Runkel- roe	Kaal- roe	Turnips	Gulerod	Runkel- roe	Andre Foderroer		
1914 ¹⁾	1340	513	338	40	386	1329		
1915	1973	452	329	35	415	801		
1916	1790	498	304	33	107	893		
1917	1233	617	368	22	15	Kaalroe	Turnips	Gulerod
1918	1676	511	314	26	521	170	385	154
1919	1824	552	300	28	1187	591	790	473
1920	1775	642	269	28	420	749	2367	210
1921	1670	748	263	25	170	702	772	303
1922	1856	777	292	28	190	194	363	185
1923	1368	972	327	22	143	275	862	97
1924	1376	1041	322	19	138	315	620	65
1925	1627	1024	295	16	164	262	535	54
						287	545	47

Forbruget af Runkelroefrø har herefter været en Del større end i de to foregaaende Aar og omtrent som i 1921 og 1918. Af Kaalroe, Turnips og Gulerod har Forbruget været lidt lavere end Aaret før.

Eksporten af dansk Roefrø er omtrent uforandret fra de nærmest foregaaende Aar. Der er udført 164 Tons Runkelroefrø, 287 Tons Kaalroefrø, 545 Tons Turnipsfrø og 47 Tons Gulerodsfrø. I Forhold til Hjemmeforbruget andrager Eksporten af Runkelroefrø en Tiendedel og af Kaalroefrø godt en Fjerdedel, men af Turnips og Gulerod var Eksporten henholdsvis to og tre Gange saa stor som Hjemmeforbruget.

Tabel 9 giver en Oversigt over, hvilke Lande der har aftaget Roefrøet i Tiden 1. April 1925 til 31. Marts 1926. Af Sukkerroefrø er der udført 417 Tons, deraf 78 pCt. til Amerika

¹⁾ Hjemmeforbruget i 1914 er beregnet efter Arealerne i 1912.

og 17 pCt. til Tyskland. Foderroefrøet er placeret mere forskelligt, men Tyskland og Sverige har som sædvanlig hver aftaget henimod en Tredjedel af de forskellige Arter. Af Turnips har Norge, Finland og Amerika aftaget henholdsvis 14, 9 og 13 pCt., Amerika ligeledes 13 pCt. af Kaalroefrøet og Letland 19 pCt. af Gulerodsfrøet.

Tabel 9. Udførsel af dansk Roefrø
fra 1. April 1925 til 31. Marts 1926.
Efter Statistisk Departement.

Frøart	Udførselens Fordeling i Tons										Udført i alt Tons
	Tyskland	Storbritannien	Norge	Sverige	Finland	Letland	Estland	Rusland	U. S. A.	Andre Lande	
Sukkerroe	71						5		326	15	417
Runkelroe.....	69		8	33		10	5		5	34	164
Turnips	89	11	74	193	46	11	17	23	70	11	545
Kaalroe	109	5	11	101	9	2			59	11	287
Gulerod.....	10	4	2	9	1	9	3		5	4	47

I det samme Tidsrum er der, som tidligere omtalt, indført 555 Tons Runkelroe- og Fodersukkerroefrø, hvoraf 207 Tons fra Tyskland, 264 Tons fra Storbritannien, 33 Tons fra Sverige, 37 Tons fra Holland og 14 Tons fra Amerika; samtidig er der genudført 47 Tons udenlandsk Runkelroefrø. Endvidere er der indført 19 Tons Kaalroefrø, overvejende fra Holland, og udført 9 Tons. Ligeledes er der indført 58 Tons Turnips fra Tyskland, Storbritannien og Sverige samt 48 Tons Gulerodsfrø, hovedsagelig fra Frankrig.

III. Klager over Roefrø og Fejlekspeditioner.

I 1925 fremkom der kun enkelte Klager over Levering af daarligt Roefrø, men som sædvanlig fremkom der en Del Krav om Erstatning for Fejllevering af Roefrø, og der skal i det følgende nævnes nogle af de Erstatningssager, som har været forelagte Statens Rodfrugtforsøg til Afgørelse.

Ligesom i tidligere Aar har Forveksling mellem Turnips og Kaalroe været mest almindelig. Til 12 Landmænd ved Skive blev der saaledes leveret Turnips, Fynsk Bortfelder, i Stedet for Kaalroe, Bangholm. Fejlen blev imidlertid opdaget, før Roerne blev udtyndede, og de fleste af Landmændene omsaaede derfor Markerne sidst i Maj Maaned. For Mindreudbyttet af Kaalroerne som Følge af den sene Saatid og for Ekstraarbejde ved Omsaaning og Udgift til ny Udsæd blev der efter Forholdene betalt en Erstatning af 200—300 Kr. pr. ha. Til de Landmænd, der ikke omsaaede Markerne, blev der betalt et lignende Beløb for Mindreudbytte af Turnips.

Levering af Kaalroe i Stedet for Turnips var der ogsaa nogle Eksempler paa, og hvor Frøet var saaet til passende Tid for Turnips, men for sent for Kaalroe, eller Roerne var bestemte til Sommerfodring, blev der betalt indtil 200 Kr. pr. ha i Erstatning.

Til enkelte Landmænd, som havde bestilt Kaalroefrø, blev der leveret Frø med en Iblanding af 25—40 pCt. Turnips. Erstatning for mindre Tørstofudbytte af Turnips og Ekstraarbejde ved Sortering m. m. ansattes til 100—150 Kr. pr. ha.

Fra en Købmand paa Nordfyn blev der til 3 Landmænd leveret Turnips, Yellow Tankard, i Stedet for Fynsk Bortfelder, men da der ikke var bestilt nogen bestemt Stamme, og de to Sorter almindeligvis staar hinanden nær i Tørstofudbytte, gik man ud fra, at der ikke var paaført Landmændene noget Tab ved Fejlleveringen, og de fik derfor kun Frøets Pris godtgjort.

Til forskellige Egne af Landet blev der i 1925 leveret Kaalroefrø, som indeholdt nogle faa pCt. Raps, og da en saadan Iblanding er meget iøjnefaldende, fremkom der en Del Klager derover. Leverandøren erkendte imidlertid Fejlen og betalte almindeligvis en saadan Erstatning, at Køberne blev holdt skadesløse, ofte var det kun Fakturabeløbet, det drejede sig om.

Paa Sjælland og Lolland forekom der flere Fejlleveringer af Sukkerroe i Stedet for Barres og Fodersukkerroe, og da Sukkerroerne i Reglen maatte anvendes til Opfodring, blev — under Henviisning til Redegørelse for en tilsvarende Erstatningssag, der findes omtalt i Høstberetningen for 1922, Tidsskrift for Planteavl, 29. Bind, Side 664—666 — Erstatningen

beregnet til 180—270 Kr. pr. ha for Ekstraarbejde ved Optagning, Vaskning og eventuel delvis Skæring af Sukkerroerne.

I forrige Høstberetning blev omtalt en Dom, der var afsagt af Sø- og Handelsretten, angaaende Retten til Benyttelse af Navnet »Haco« som Navn for en Rødkaalsstamme. Sø- og Handelsrettens Dom gik ud paa, at Stammeejeren bør anerkende, at Køberen er berettiget til at sælge Fremavlen efter det købte Stamfrø under samme Betegnelse som den, hvorunder Stamfrøet er købt.

Sælgeren appellerede imidlertid Sagen til Højesteret, og ved Dom af 14. April 1926 omstødte Højesteret den af Sø- og Handelsretten afsagte Dom med følgende Begrundelse:

».... Den i Dommen nævnte Coutume kan ikke komme til Anvendelse i et Tilfælde som det foreliggende, hvor det drejer sig om Benyttelsen af et indregistreret Varemærke, og Appellanten vil her efter overensstemmende med sin Paastand være at frifinde....«

Højesteretsdommen forbyder saaledes Anvendelse af Navnet »Haco« som Stammenavn og forbeholder det som Varemærke for Indehaveren. Herefter kan den omtalte Rødkaalsstamme, der er anerkendt ved Statens Dyrkningsforsøg, ikke vinde almindelig Udbredelse under dette Navn, og Forsøgsvirksomheden har derfor efter Forhandling med Stammeejeren givet Stammen et andet Navn.
